
ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

Н. О. Гончарова

УХХІ столітті одним із провідних завдань в інноваційній освітній діяльності виступає підвищення рівня організації навчально-виховного процесу і оснащення навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів, про що свідчать результати аналізу нормативно-правових документів і актів, а саме: щодо підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року (Постанова КМУ №561 від 13.04.2011 р.); про забезпечення навчальних кабінетів обладнанням загального призначення (Наказ МОН України №79 від 03.02.2005 р.); щодо переліку навчально-наочних посібників, технічних засобів навчання та обладнання загального призначення для загальноосвітніх навчальних закладів (Наказ МОН №364 від 20.06.2002 р.); про затвердження Положення про електронні освітні ресурси (Наказ МОН України №1060 від 01.10.2012 р.).

Серед засобів навчання у нашому дослідженні ми виокремлюємо дидактичні матеріали.

Результати вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури дали змогу нам розробити сучасну класифікацію дидактичних матеріалів з географії за різними ознаками. Нами був розроблений і впроваджений у навчально-виховний процес з географії у школах м. Києва, Хмельницької та Рівненської областей комплекс дидактичних матеріалів, а саме: засоби унаочнення, картки-завдання, ігрові дидактичні матеріали до окремих тем курсу «Географія материків і океанів» (7 клас).

Наукова новизна дослідження полягає у спробі диференційованого підходу до використання дидактичних матеріалів на уроках географії відповідно до виокремлених нами чинників: рівень підготовки вчителя і учнів, індивідуальні особливості учнів, тип уроку, структурні компоненти уроку тощо.

Отже, за результатами педагогічних досліджень виявлено такі позитивні риси застосування дидактичних матеріалів на уроках географії: у процес задіюються всі учні; зростає пізнавальна активність учнів; комплексно розвиваються всі види пам'яті, підвищується ефективність запам'ятовування, а отже, забезпечується міцність здобутих знань; ураховуються індивідуальні особливості кожного школяра; здійснюється узагальнення і систематизація географічних знань; діти привчаються до самостійної праці з підручниками, навчальними посібниками, атласами та іншими джерелами географічної інформації.

Зазначимо, що подальшого дослідження потребує питання обґрунтування методики застосування диференційованих дидактичних матеріалів на уроках географії у старшій школі і розробка електронних дидактичних матеріалів.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ГІДРОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ У ШКІЛЬНИХ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ КУРСАХ

В. О. Надтока

За результатами наукових пошуків виокремлено два основні підходи до формування навчальних понять: перший спирається на емпіричну теорію узагальнення (Гальперін П. Я., Менчинська Н. А., Талізін Н. Ф., Шардаков М. Н.); інший – на теорію змістового узагальнення (Давидов В. В., Усова А. В., Харитонова А. А.).

Для переважної більшості людей головним, якщо не єдиним, джерелом географічних знань є основна школа. Від шкільної загальноосвітньої підготовки залежить рівень географічної культури населення, що передбачає елементарні навички географічного мислення.

За психологічних особливостей розумового розвитку учнів у підлітковому віці, коли формуються основи більшості наукових дисциплін, зумовлюється значне навантаження на пам'ять, увагу та психіку учнів. У цьому віці виникає необхідність ущільнення програмового матеріалу. Саме тому доцільно буде формувати систему гідрологічних понять, що відповідає таким вимогам: ініціалізація понять, підбір шляхів і підходів до формування понять, чіткий добір завдань на підсилення взаємозв'язків між елементами у системі, виявлення та корекція недоліків у формуванні системи гідрологічних понять.

Нараз під час вивчення курсів фізичної географії загалом, та у процесі формування системи гідрологічних понять безпосередньо, вчителі-практики використовують різні методики та форми організації навчання, але більшість з них зорієнтовані на те, щоб учні інформацію запам'ятовували, розуміли її суть. Тож слід зважати на особистісні характеристики кожного учня. Утім, оскільки ці поняття потрібно швидко, якісно і в потрібний час відтворити, то необхідно учнів у процесі формування системи гідрологічних понять скеровувати на створення відповідного учнівського комплекту. У процесі укладання такого комплекту оптимізуються процеси пам'яті, що й спрямує учня на самостійне удосконалення своїх знань.

Учнівський комплект має складатися з трьох провідних взаємопов'язаних блоків: базуотворювальний, розвивальний, допоміжно-мотивувальний.